

EN • ETTER KULTURLEI



Dagfinn Valle og Kristine Fluge: — Musikarar kjem til å boikotte kulturleiren dersom musikk ikkje blir eit eige emne.

- Musikarane krev no ein annan dans

Medan kulturleiren diskuterte kunstnarens ansvar for at folk gjer opprør, kom det til eit lite opprør på leiren. Eit møte mellom deltakarane på kor-seminaret og andre musikk-interesserte på leiren resulterte i eit krav om at det må vere eit musikkpolitisk hovudemne neste år.

Mange musikarar på leiren sto for bra innslag på krokveldane, men det var ikkje noko opplegg for musikkpolitiske diskusjonar.

Kristine Fluge og Dagfinn Valle syng i koret Lyderhorn i Bergen. Dei var med i kor-brigaden på leiren. Utbyttet vart sterkt redusert ettersom ein annonsert stemmepedagog ikkje kom.

— For oss vart det sosialet samveret viktigast. Dei songane vi song, kunne vi frå før. Vi har hatt eit arrangør-

seminar der vi lærde enkle harmoniseringar. Det har vore ein flott leir elles, men fleire kulturleirar utan at den kunstarten som opptar folk flest ikkje er diskusjons-emne i det heile tatt, går ikkje. Det vil føre til at musikkarar og musikk-interesserte boikottar leirane i framtida. Til no har teater og litteratur dominert fullstendig.

Difor krev vi no at musikk må bli eit hovudemne neste år. Sosialistisk Opplysningsforbund, studieorganisasjonen til SV, arrangerer eigen musikkleir, med mange profesjonelle folk som lærarar. Det er opp til dei ansvarlege for kulturleiren å avgjere om alle musikk-interesserte reiser dit i staden, seier Kristine og Dagfinn.

— Det trengst ein diskusjon om korleis musikken kan brukast til å fremje progressive idear. Det trengst diskusjon om form og innhald. Vi som arbeider med kor treng ikkje minst å utvikle oss, elles vil kor-rørsla døy ut for godt. Musikk-industrien pøser nye impulsar ut på marknaden, medan den progressive rørsla mest ikkje diskuterer ein kunstart som angår folk dagleg. Vi trur ikkje det er kapasitet til å arrangere ein eigen leir i første omgang. Difor har vi hatt møte om dette og krev eit musikkpolitisk hovudemne på neste leir.

— Korleis står det til med kor-rørsla i dag?

— Vi har fire raude kor, Lyderhorn i Bergen, Nordaførr i Tromsø, Oslo Ø og Trondheim Rødt Kor. Dessutan er det skipa eit nytt på Stord. Repertoaret er ulikt det som var før. Også vi er nøydde til å søkje etter nye former, men det finst få verkeleg gode tekstar. Men vi trur at det går an å få til noko. Her er kontakt med andre musikarar ikkje minst viktig. Eit skikkeleg opplegg for musikk på neste leir vil også medverke til å bryte ned barrièrane mellom ulike musikkformer, og føre til at vi gjev impulsar til kvarandre og går dristigare til verks. Det er på høg tid det kjem ein snudad når det gjeld ansvaret for å utvikle ein musikkpolitisk diskusjon, seier Kristine Fluge og Dagfinn Valle.

om Kautsky

lem. Dette partiet var i 1909 ennå et marxistisk parti — i hvert fall i navnet.

2) Klara Zetkin, seinere berømt leder av Tysklands kommunistparti, kritiserte ikkje denne boka. Hun støtta Kautskys kamp for å gi den ut mot partiledelsen, men kritiserte ham kraftig da han på noen punkter ga etter for partiledelsen.

3) Kautsky spådde riktig nok en ny revolusjonenes tidsalder. Men hans spådom om at «geværene til slutt vil gå av av seg sjøl», gjaldt en ny storkrig i Europa. Denne spådommen slo åsså til — i 1914.

4) Kautsky blei ikkje «ein trufast støttespelar til den imperialistiske krigen». Under 1. verdenskrig tok han forskjellige standpunkter og vakla fram og til-

bake. Derimot gikk han seinere inn for væpna intervensjon mot sovjetstaten.

Det var det. Om noen ellers lurar på hvorfor jeg valgte å nærme meg emnet sosialismen med å snakke om KAUTSKY, skal de få tre grunner.

•Noen påstår at marxistene alltid spår feil.

•Åssen går det om vi bare skjønner hvilken vei det bærer, men ikke tar noen konsekvenser av det, og ikke forbereder oss (politisk, organisatorisk osv.)?

•Kan ei utvikling som svarer til Kautskys skje i den revolusjonære bevegelsen i Norge?

Det fins flere.

Kameratslig hilsen
Tron Øgrim

Men opprøret lever

HARSTAD

I anledning Nordnorsk Viseforums jubileumskonserter her på Festspillene, avslutta vi anmeldelsen med spørsmålet som det var slik at ikke bare kampen om Alta og olja, men også den om opprørstrangen var død; vi er motbevist: Koret Nordaførr er motbeviset: Med en framføring av Canto General som fikk det til å støkke i salen, reiser vi hjem fra Festspillene, med tårer i øya og trua på at fortsatt finns det folk som vil, som drømmer, som har kraft i seg sjøl og som trur det er mulig å forandre den verden vi lever i.

Tekst og foto:
TORIL BREKKE

«Nordaførr» er det forhennevende Røde Koret i Tromsø. Sammen med et titalls instrumentalister framførte de tre enkeltstående latinamerikanske sanger, samt en del av storverket Canto General på Festspillene siste dag. Hva er Canto General? Det er den chilenske dikteren Pablo Nerudas diktsyklus til hyllest av folket i Latin-Amerika, til melodi av Mikis Theodorakis, et gedigent storverk der latinamerikanske rytmer smeltes sammen med det særegne greske og klassisk europeisk musikk.

Stadion i Santiago

I 1971 kom Theodorakis til Chile som Allendes og Nerudas gjest. Han var nedbrutt etter tortur i Hellas, og som takk for gjestfriheten beslutta Theodorakis at han ville sette melodi til Neruda sitt storverk. Premieren blei satt til september 1973. Det skulle foregå på stadion i Santiago. Men virkeligheten blei en annen: I mellomtida foretok fascistene kupp. Allende blei drept. Konsertforumet var opptatt; der holdt fascistene politiske fanger. Det blei ingen premiere på Canto General. Hvertfall ikke der og da.

Men verket er oppført seinere. Første gang i Nor-



HARSTAD-FESTSPILLENE

ge med Sosialistisk kor i Oslo, andre gang med Nordaførr fra Tromsø.

Om å stå inne for ting

Før halvannet år siden beslutta koret Nordaførr at de ville gjøre en konsert på kampen i Latin-Amerika. Først i fjor høst fikk de tak i notene til Canto General. Ved hjelp av folk som kunne spansk, satte de seg unn i innholdet i dette storverket, et verk om kjærlighet til et folk, kjærlighet til Amerika, men først og fremst et verk om djup tro på menneskene, på opprøret mot den beinharde undertrykkinga som folket i Latin-Amerika har levd under i hundreår etter hundreår.



Det røde koret Nordaførr fra Tromsø, med solistene Liv Inger Ernstsens og Poul Erik Hansen sørga for ei verdig avslutning på Harstadfestspillene med Canto General. Men NRK var ikke der.

Og så starta øvingene. Kor for seg. Instrumentalister for seg. Nitid gjennomgang, takt for takt, av et gedigent verk på et fremmed språk, med en rytmikk som ville fått et hvilket som helst filharmoniorkester til steile, fordi dette var så annerledes, så kravstort og komplisert.

Og de greier det. Koret veit hva Neruda og Theodorakis vil ha sagt, og koret formidler budskapet. Ved hjelp av korte oversettelser foran hver avdeling, men først og fremst gjennom den innlevelsen som kor og orkester greier å formidle til publikum, sitter vi som fjettet, føler vi stemninga gjennom musikken: Griner vi og knytter vi nevene mot undertrykkinga, mot fascismen, mot menneskeforakten, mot tortur og helvete, føler vi soldariteten med et folk som lever un-



Anniken Dulin med taktstokken drev koret mot stadig nye høyder.

der en annen himmel enn vår egen.

Og den som får tingene til å skje er Anniken Dulin. Ei jente med en taktstokk som ser ut som en tynn tussj-penn. Ei jente som åpner

med små bevegelser med tussj-pennen og skjelvende tråkk med foten i en svart kinasko, engstelig og like frøkenaktig som det vi sjøl har opplevd av kvinnelige dirigenter (Marie Foss i kringkastingens ientekor

og Ingeborg Kondem i Nissenkoret), men som svinger seg, svinger seg enormt, som glemmer partituret, fordi hun kan det hele utenat; veiver inn den dagslånte paukisten fra divisjonsmusikken i Harstad, som kan all denne merkelige uttrykksfulle spanske teksten utenat, Annikken som bør få alle kvinneaktivister i salen til å skjelve av glede; fordi vi kan, vi kan også, og vi har så jævlig mye å bidra med. Anniken svinger med ryggen til publikum, i hvit dress og latinamerikansk vest, hun hanker inn alten, tenoren, gitaristene, rytmeseksjonen, Anniken danser foran oss, og vi har aldri før sett et kor og en orkesterseksjon som til de grader fulgte sin dirigent i organisk kontakt.

Canto General på Festspillene blei det gedigne storverket som Pablo Neruda aldri fikk oppleve, men to fullsatt saler i Harstad fikk oppleve det: Amatørkorister som kommer fram foran hver avdeling og sikkert og stødig og personlig engasjert forteller oss hva vi nå skal få høre om, dyktig instruert av Ola Moum, jævel, men det er engsjementet som får salen til å sitte åndeløst anpustent å dirre av forventning: Det kravfulle engsjementet til et musikalsk kollektiv som fikk oss til å glemme å pusse nesa, til å glemme å notere en bokstav, som holdt på å få oss til fullstendig å glemme å ta bilder! Fordi dette var så sant, så ekte, så ærlig.

Som seg hør og bør bør de to solistene nevnes: Liv Inger Ernstsens og Poul Erik Hansen. Begge gjorde finfin jobb.

Kuriøst nok var NRK ikke interessert i å ta opptak fra denne forestillinga — de foretrakk jubileumskonserter til Nordnorsk Viseforum; dessverre for TV-publikum.



Sangere fra de forskjellige korene synger og spiller ut om kjærlighetens irrganger — i en av tolkningene av Arnljot Eggens dikt, «Berre».

FOTO: VICTOR DIMOLA

De røde kor i ny drakt

Det eksperimentelle får nå fritt spillerom i de røde korene. For rødflaggen er på ingen måte borte, den er bare blitt tilført nye dimensjoner.

Av BERIT von der LIPPE

Uttrykksformene er annérledes og mer varierte enn det vi kjenner fra før. Det riktige innholdet, de rette orda er ikke lenger alfa og omega. At det meste som handler om mennesker til sjuende og sist er politikk, er noe venstresida alltid har hevda. At en beinhard kampsang, på den annen side, kan fremføres til de grader monotont og få opplevelse og dermed innhold til å utebli, ga Anne Søyseth, instruktør for korene i denne anledning, klare eksempler

på. To ulike fremføringer av en og samme kampsang, viste hvor lite det hjelper med såkalt riktig budskap. Dette ikke for å kaste skitt på tidligere røde kor, men for å markere behov for fornyelse og legge vekt på selve fremføringa av sangene. Dessuten, understreker Anne Søyseth, korsang skal være gøy. Det skal være innlevelse og opplevelse. Som i teaterverdenen gjelder det å få det vanlige til å fremstå som uvanlig. Overraskelsesmomentene er vesentlige; det er ofte de som får en til å tenke - eller gi tankene ny næring - det være seg hos utøvere eller publikum.

Med utgangspunkt i Arnljot Eggens dikt, Berre, musikalt tilrettelagt av Finn Ludt, blei deltakerne instruert i mulige fremføringer av dette. Diktet handler om menneskers likgyldighet overfor hverandre og maktmenneskers holdninger og reaksjoner overfor de som ikke er såkalt vellykka, de som har

problemer.(!)

Her kan det fokuseres på forskjellige aspekter; det kan være den enkeltes kamp for å bli godtatt av fellesskapet, det kan være det medmenneskelige - det å vise at en bryr seg - og det kan være noe så banalt og fundamentalt som kjærlighetens mange irrganger. Disse tre tolkningene blei lagt til grunn for fremføringen av «Berre». Med bevegelser, ansiktsuttrykk og enkle dramaturgiske virkemidler, blei da også resultatet tre temmelige ulike opplevelser. Hvorvidt den ene kan sies å være bedre en de andre, var der og da uinteressant. Poenget var å vise de mulighetene et kor har når det skal fremføre en sang. Vi så og hørte at her fins ingen fasit, ingen enkel modell. Spennende.

Både Oslo Ø (tidligere Oslo Rødt Kor) og Lyderhorn (Bergen Rødt Kor) fremførte Inger Hagerups «Vær utålmodig menneske». Uten noe forsøk på å trekke

inn elementer fra andre kunstarter enn sangens egne, blei også dette et eksempel på å ta visse virkemidler i bruk for å understreke visse aspekter ved diktet og musikken (som er Brigitte Grimstads). Lyderhorn hadde tord å eksperimentere i stemmebruk og det reint rytmiske. Aldri har Klassekampen hørt dette mer fasinerende sunget. Diktet blei tilført nye dimensjoner.

Oslo Ø presenterte deler av sitt nye Oslo-program - en hyllest til og en kritikk av det som skjer i hovedstaden, vittig og samtidig fullt av brodd. Skuespillere klarer de også å være. Det samme gjaldt Lyderhorn. Her var mye av temaet internasjonal solidaritet, med Afrika i fokus. Trommer og fløyte blei tatt i bruk. Det svingte.

En reprise på «Bonnieroperaen», med Eivind Reiertsen og Jon Egil Brekke som - vi hadde nært sagt aktører - slo innmari godt

an. Den «helt vanlige familien» har ikke fått mindre aktualitet i og med interessen for norsk kulturliv de aller siste dagene.

Andersen var full, hentet fra «Kleppfesekoperaen» og fremført av koret fra Kristiansund, fikk oss publikummere til å brøle i latter samtidig som det knytta seg innvendig. Andersen var til de grader komisk og tragisk på en gang, han var så til de grader ordentlig full - uten at fyllicken blei spytta på av den grunn.

Nasjonalsangen til ANC markerte avslutningen på et arrangement som må ha vært spesielt stimulerende for deltakerne. For publikum var det i allefall spennende. Og ikke minst gøy.

Nå er det bare å håpe at korene, som har mer farge i behold enn noen gang, bruker den gnist de nå viste å ha fått. Og politiske aktivister må vite å gjøre bruk av det fargespekter og den sprengkraft som ligger i korsang.

Å organisere kunnskap

«Det allmenne ligg i det særeigne». Rødt Kor i Trondheim planlegg ein collage. Er det noko å skrive kommentar om?

For det fyrste er det merkverdig at det ennå finst att levande eksemplar av dette som eingong var ei prydplante for AKP, men som partiet sentralt slutta vatne om lag på den tida då Kark trakk inn årane frå rockedebatten. Kan hende var det kunstig høg interesse for kor i AKP fram til 1978, men kvifor er interessa nå så grunn at det krevst ein gjestekommentator for å ta opp spørsmål om korrørsla i det heile?

Folk eg kjenner seier at dei egentleg ikkje har sansen for korsang. Det kan vera staseleg på eit 1. mai-møte, men elles høyrer dei heller på annan musikk. Og når sant skal seiast: Storparten av korrørsla i Noreg er jamt over av stør-

re interesse for utøvarane enn for publikum. Kva er årsakene til dette?

Korsang som masserørsle oppstod i ei tid då det musikalske miljøet og ikkje minst mediabiletet var heilt annleis enn i dag. Den nasjonalromantiske mannskorrørsla i Noreg frå 1850 av hadde ingen konkurranse frå popband, musikkindustri og TV. Arbeidarkorrørsla frå århundreskiftet «ervde» store delar av repertoaret. Arbeidarkora makta berre i liten grad å utvikle proletariske korverk som kunne konkurrere kunstnerisk med det kora fann i det borgarlege repertoaret. Likevel var rørsla talrik til utpå 50-talet. Då — utan samlande politiske oppgaver, og i konkurranse med amerikanisert ungdomskultur og TV'n frå 1961 — var det som botn datt ut. På 60-talet var det

Jon Egil Brekke
kommenterer



Jon Egil Brekke er lektor med musikk som hovedfag. Til hovedfagseksamen skrev han hovedoppgave om historia til arbeidkora her i landet. For øvrig er han dirigent for Rødt Kor i Trondheim, og har hele tida spilt en sentral rolle i Rødt Kor-bevegelsen.

berre religiøse kor (især Ten-sing) som opplevde noko verkeleg oppsving. Dei eksperimenterte då og med visse former for musikalsk fornying.

Og her er eg ved pointet. Sjølv om elektronikken har utvikla nye musikalske virkemiddel, kan eg vanskeleg tru at mangstemt sang i seg sjølv er forelda. Pro-

blemet ligg heller i repertoaret. (Det seier litt om stoda at amerikansk barbershop frå 30-talet kan opplevast som ei radikal fornying av korrepertoar i Noreg på 80-talet.)

Korsang i Noreg er framleis ei masseverksemd, der tusenvis møtast jamnleg for å få stemmene til å klinge godt i lag. I denne rørsla er det interesse for fornying av repertoaret. Det finst interesse for sangar med progressivt innhald. Vil eit progressivt parti som AKP overlata dekkning av desse behova til «den spontane utviklinga»? Eller til SV (som med oppbaking gjennom SO har dyrka fram rundt 40 aktive sosialistiske kor)? Eller var det ein tanke å bruke t.d. kultursidene i Klassekampen i det minste til å bidra som heilagjeng, eller endå betre: Å bidra til å organisere kunnskapen på feltet?

Samarbeidet mellom Geirr Lystrup og Det Norske Kammerkor er døme på at brukbart repertoar kan utviklast fleire stader enn i raude kor. Men skal Lystrup bli ei einsleg svale? Bør ikkje progressive forfattarar (og komponistar — jfr. John Persen/Synne Skouen) stille seg prinsipielt positive til invitasjonar om å bidra til fornying av korrepertoaret? Blant anna for å styrke alliansen profesjonelle/amatørar andsynes staten?

Rødt Kor i Trondheim ønsker forfattarassistanse til skriving av ein collage — tekster som vil koma fleire til gode. Kven vil? (Adressa er Postboks 1242 Singsaker, 7001 Trondheim.)



RETT
VENSTRE

DNA og
målrørsla

Vi lever i et mangslunget og langstrakt land. Det er langt mellom fiskeren på Finnmarkskysten og departementsrådene i hovedstaden, det er langt mellom småbonden på Vestlandet og industriarbeideren på Kværner. Men det er også langt mellom bønder og industriarbeidere innen samme kommune, og det kan tilmed være langt mellom bygdefolk i samme grend. Det er ikke bare snakk om geografisk avstand, det er også snakk om avstander når det gjelder holdninger.

Ved Profils grav



Det siste monumentet etter den progressive kulturens gullalder er øydelagt. Her frå gullalderen: Samling av raude kor og korps.

FOTO: KLASSEKAMPEN

Med snikmordet på det litterære tidsskriftet Profil har det siste monumentet etter den progressive kulturens gullalder blitt øydelagt. Saman med Hundre blomster, Plateselskapet Mai, Nordahl Grieg Klubben, og mange andre uttrykk for den progressive kulturrørsle er Profil historie. Det småborgarlege dekadente bladet som no skal smykke seg med dette namnet, har ingen ting med vårt Profil å gjere.

★ Av GUDMUND VALDERHAUG

Kulturkampen dei siste femten åra har enda med nederlag for dei revolusjonære. På samme måten som Profil sin overgang til maoismen i 69/70 varsla inngangen til ein ny epoke i norsk kulturliv, markerer tidsskriftets død at den no er over.

I løpet av tre år (69–72) utvikla Profil seg til ei leiande kraft i ei kulturell masserørsle. EEC-kampen setter fart i ei mengd vise-grupper, amatør- og yrkesdiktatarar, biletkunstnarar og andre som skapte ein politisk kultur: Mot EEC. Og ei av inspirasjonskjeldene og formidlaren for denne kulturen (m.a. gjennom visebøkene) var Profil.

Denne kulturrørsle utvikla seg også etter 1972 og toppa seg rundt midten av tiåret. På det meste må langt over tusen aktivistar ha vore med, etablerte yrkeskunstnarar, folk som spela i visegrupper og sang i raude kor, hobbypoetar og ikkje minst: Profil-kommissionærar. I nokre gylne år dominerte denne rørsle norsk kulturliv. Vi kan gå ut fra at vi i norsk historie ikkje vil finne noko tilsvarende kulturelt fenomen.

■ Hendingane i Profil er berre eit nytt døme på at kulturkampen dei siste femten åra har enda med nederlag for dei revolusjonære. I to artiklar drøftar Gudmund Valderhaug kvifor. Han meiner at den progressive kulturrørsles vekst og fall først og fremst må henge saman med dei indre styrkane og veikskapane til denne rørsle.

KK

KRONIKKEN

På nokre få år gjekk det meste av dette i oppløysing. Korleis skjedde dette? Og kvifor?

«Farvel til proletariatet...»

Det er vanskeleg å snakke om noko «program» for denne rørsle. Men skal vi stille opp noko — og her var det aldri snakk om noko som var vedteke på noko vis — må Mao Zedongs Yen-an-talar om litteraturen og kunsten stå sentralt. I praksis kan vi seie at slagordet «litteraturen og kunsten i folket si teneste» var den progressive kulturrørsle sitt program. Kulturarbeidet skulle gå inn som ein del av klassekampen, som ei av andre kampformer.

Denne målsettinga kom til uttrykk i teaterstykke, romanar, biletkunst, dikt og musikk. I dag er det mest snakk om den «tapte» arbeidarlitteraturen, men det går ikkje an å gløyme at litteraturen var berre ein kunstart mellom fleire andre i denne rørsle.

I dag skriv ikkje forfatarane om arbeidarlassen. Ivar Lo-Johanssons ord om at «alt det spennande finst hos arbeidarlassen» ser ut til å vere gløymt. Og på samme måten har det gått med biletkunstnarar og musistarar. Kunstnarane har sagt «farvel til proletariatet».

(No finst det nok unntak. Og det er ikkje nødvendigvis gale t.d. å skrive bøker om intellektuelle, særleg ikkje progressive bøker. Men her er det viktig å registrere ei generell utvikling.)

Frå aktivisme til kommandittisme

Og aktivistane har — om eg skal ta meg sjølv som døme — latt kulturarbeid vere kulturarbeid i nokre år, og så betalt avlat til kommandittelskapet Gårsdagens bok. Og ein bokklubb kan vere bra det, men det er ei dårleg erstatning for hundrevis av aktivistar sin eigen aktivitet!

Kanskje engasjerte vi oss i arbeidet med AKPs kulturmanifest, og sit og bannar og føler oss ført bak lyset av eit kulturutval som ikkje har gidda å gjere manifestet ferdig. Men stort sett har vi som «berre» var amatørar gjort lite i det siste, med unntak av nokre trugne korsangarar.

Spørsmål som krev svar

Det går an å seie at dette skjedde fordi Mao døde, Hua tok over og vart kibba ut av Deng, som knuste alle gudebileta våre. Og at det var ein del av maoismens krise i vest. Men det blir for enkelt.

God maoisme lærer oss at ein stein ikkje kan bli til ein kylling. Tilsvarende

kan ikkje kulturrørsle ha levt og vokse seg stor i kuvøse og med intravenøs næring. Den progressive kulturrørsles vekst og fall må først og fremst henge saman med dei indre styrkane og veikskapane til denne rørsle.

Ei politisk rørsle

Kulturrørsle var først og fremst politisk. Politikken, bodskapen, var det viktigaste, forma denne var formidla i var eit sekundært spørsmål. «Forma skal tenne innhaldet», sa vi.

Det at rørsle var politisk, var ein styrke. Om vi ser på kva tema som vart tatt opp til kunstnarisk behandling i syttiåra, dominererte EEC i 70–73, Vietnamkrigen 70–75, og særleg streikekampen i dei neste åra. Kulturlivet spegla dei politiske kampsakene i tida.

Men dette var også ein veikskap: Om den politiske einskapen var sterk, var dette ikkje nødvendigvis tilfelle med den kulturpolitiske einskapen. To store debattar om kulturpolitikk (eller kunstpolitikk) syner dette: Kark-debatten og ToFi-debatten. Kark-debatten dreia seg om synet på rocken og kva musikktradisjon den progressive musikken skulle byggje på. ToFi-debatten dreia seg om form krav i lyrikken og om tilhøvet amatør-yrkeskunstnar, med utgangspunkt i ei diktsamling av signaturen «ToFi».

Utan at eg her skal ta direkte stilling til stridens eple i den diskusjonen, må det vere rett å seie at vi gjennom innlegg i Klassekampen fekk dokumentert ei skarp motseiing i synet på kva ein skulle kreve av forma i lyrikken. Motseiinga gjekk særleg mellom yrkesforfatarar på den eine sida og «amatørar» på den andre. Og motseiingane var skarpe, men meir om det i morgon.

10 år med Rødt Kor

Det er 10 år siden det første røde koret blei stifta. Og det smitta: Ei tid fantes det en rekke røde kor rundt i landet vårt, det var ikke et viktig progressivt møte som ikke kunne stille med kampsanger i korversjon som del av underholdninga.

Av TORIL BREKKE
Foto: BERNT EIDE

Men så dabba det av. De fleste kora gikk i oppløsning, men fortsatt fins det røde kor igjen, som for eksempel i Trondheim. I Oslo har det også vært fortsatt liv i koret, sjøl om det skifta navn til Oslo Ø.

— Er Oslo Ø nedlagt?
— Ja, sentralbanestasjonen i Oslo med det klingende navnet er nedlagt. Men ikke KORET Oslo Ø. Ikke ennå i hvert fall, sier en av koraktivistene, Eivind Reiersen.
— En gang blei det sagt at Rødt Kor var koret til AKP(m-l). Nå blir det sagt at Oslo Ø er koret til NSB. Og begge deler er like gær-

rent.

— Hvordan lever koret nå for tida?

— Vi har store planer. Til våren er det ti år siden landets første røde kor så dagens lys, så det er klart det skal jubileres. Vi har planer om en jubileumskonsert i mars/april. En oppsummeringskonsert, der vi tar opp godbiter fra repertoiret disse ti åra. Den progressive bevegelsen har vært gjennom litt av hvert i denne perioden: Vietnamkrigen er en ting, EEC-kampen en annen. Disse to sakene var på mange måter grunnlaget for den voldsomme oppblomstringa av den progressive kulturen på begynnelsen av 70-tallet. Og Rødt Kor var til tider en svært viktig del av denne kulturen.

altfor få tenorer. Skal vi makte å få til et skikkelig jubileumsarrangement, med både sanger og sketsjer, så må vi rekruttere. Tenk om alle de som har vært med opp gjennom åra, kunne bli med igjen? Og tenk om alle de andre som ikke har vært med før, men som tror det er gøy å synge i kor, kunne bli med!

— Og det er artig å synge i kor, sier Eivind Reiersen, og avslutter med oppfordringa: Kom igjen, folkens, ta med deg slekt og venner, kom til øvelsene våre, som foregår på Briskeby skole, Ellert Sundtsgt. 33, torsdager klokka 19.

Og vi støtter oppfordringa til Oslo Ø, og ser fram til jubileumskonserten til våren.

Jubileum som oppsummerer

— Dette er utgangspunktet for jubileumskonserten vår. Vi vil gi et tverrsnitt av de ulike periodene koret har vært gjennom — på godt og vondt — med en blanding av «de gode gamle sangene», potpourrier over dem og en del sketsjer.

— På godt og vondt, — hva mener du med det?

— Det var jo en del sekterisme opp gjennom tida, tider da det var om å gjøre å være helt «rein og rød». O, gamle tekstforfattere, de skulle bare visst hva som ble gjort med en del av tekstene deres! Taktfast, med stålvilje i blikket, knytta never, hvite «kjortler» og røde skjerv sto vi der. Men det var jo veldig bra — folk frøys faktisk på ryggen av og til. Men litt snevert var det vel?

— Og så myka dere opp krava og stilen?

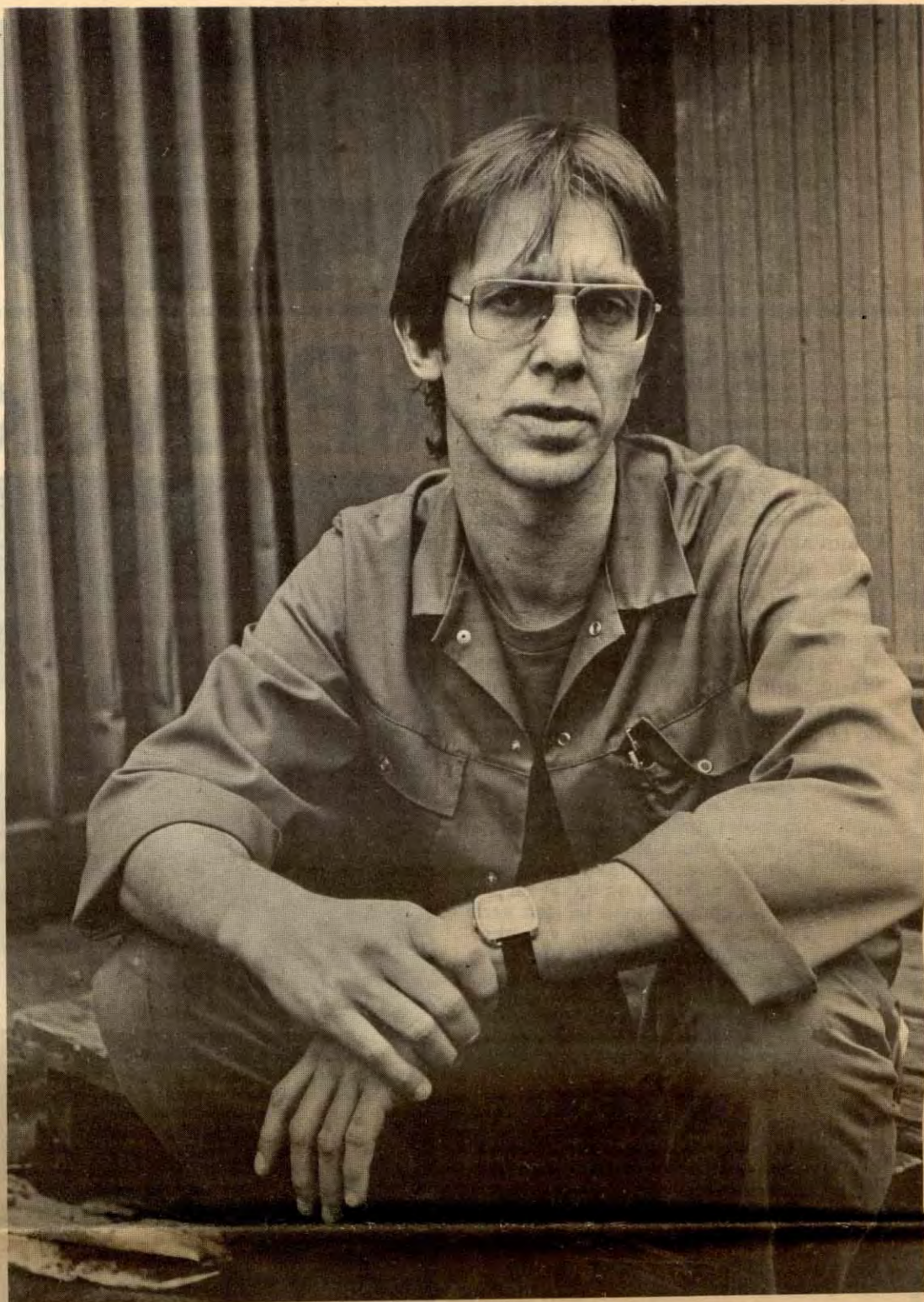
— Ja. De forskjellige kora rundt i landet møttes, lagde landssammenslutning. Diskusjonene gikk i taket. Og vi sang. Og blei flinkere. Og nådde ut til flere folk. Særlig populært var det å stå på Egertorget på lørdagene, og bli jaget av purken. Og da hadde vi mye «tjo og hei» og 3/4 takt på programmet. Vi var blitt «breiere», og koret her i Oslo vokste seg stort, faktisk nærmere hundre deltakere.

Og vi skolerte oss, sang mye forskjellig —, alt fra stykker av Bach via Pål sine hører til Sangen om revisjonismen.

Men det trengs folk — mange nye folk!

— Det siste året har vi fungert løst organisatorisk, det har til dels vært dårlig planlegging og jobbing. Dette begynner nå å rette på seg, men vi står der med det «evige» problemet: Vi har ikke nok folk — og spesielt for få gutter, og helt spesielt

Eivind Reiersen, mangeårig medlem i Rødt Kor i Oslo — det nåværende Oslo Ø.



DAG SOLSTAD



ARTIKLER OM LITTERATUR 1966-1981

315 s. hft. kr. 98,-

OKTOBER

Årets mest sjokkerende kvinnemishandlingsbok er boka om Linda Lovelace

Magne Lystad i VG.

Den virkeligheten det her fortelles om er påtrengende og grotesk, og den gjør ondt. Det til tross, er boken utsøkt skrevet, språklig stram og levende.

Nina Karin Monsen i Dagbladet.

Linda Lovelace



Mareritt

Skrevet i samarbeid med Moke McGrady, oversatt av Øyvind Viestad.

236 s. innb. kr. 89,-

OKTOBER

El-Hakawati-palestinsk teater til Oslo

For første gang i historia skal det vises et palestinsk teaterstykke i Norge. Det er gruppa El-Hakawati som skal vise et stykke som heter «Mahjoob, Mahjoob».



Fra forestillinga «Mahjoob, Mahjoob» av den palestinske teatergruppa El-Hakawati.

Denne teatergruppa er bosatt i Jerusalem, og stykket handler om hvordan det er å være palestiner i Israel i dag.

Og det er naturligvis ikke helt enkelt. Heller ikke er det enkelt å være palestinsk kunstner i et undertrykkende sionistisk Israel. Stykket er blitt stoppa av sensuren i Israel to ganger, men gruppa har likevel greidd å vise forestillinga over 30 ganger.

Nå har de vært på turne med forestillinga i England, Nederland, Tyskland og Polen, og skal videre til Sverige og Frankrike etter at de har spilt det her.

Grunnen til at gruppa ikke har møtt hardere sensur i Israel enn de faktisk har, er at det politiske innholdet er mer fordekt innbakt i handlinga. Det er ikke et åpent knallhardt angrep på det israelske regimet, men budskapet er der, likefullt, ifølge teatergruppa.

Og de har fått gode kritikker, også i aviser i Israel. Avisa Kol Hair i Jerusalem

skrev at «stykket er iscenesatt på en svært moderne måte, uten noe av de svulmende og overdrevne som ofte kjennetegner arabisk teater. Dette stykket er et sjeldent fenomen som burde bli verdsatt både på grunn av innhold og form.»

Til tider har Israel også behov for å vise ytringsfrihet og demokratisk sinnelag, skriver teatergruppa tørt i ei pressemelding.

Også i europeisk presse har gruppa høsta gode kritikker.

Stykket handler om Mahjoob, en mann som er oppløst på grunn av konflikten mellom det å være palestiner og det å bo i Israel. Hans verden er mer død enn levende, han har mista all vitalitet, han har gitt op, han ønsker å dø. Inntil han ombestemmer seg.

Og de som vil se på Mahjoobs kamp, kan gjøre det på mandag 16. november i Samfunnsalen, i Oslo sentrum klokka 19.

TB

Arbeidere og
undertrykte
i alle land,
foren dere!

KLASSEKAMPEN

TOPP
I VEN
SIDE

Nr. 129

Tirsdag 9. juni 1987 — Årgang 19

Kr. 6,00

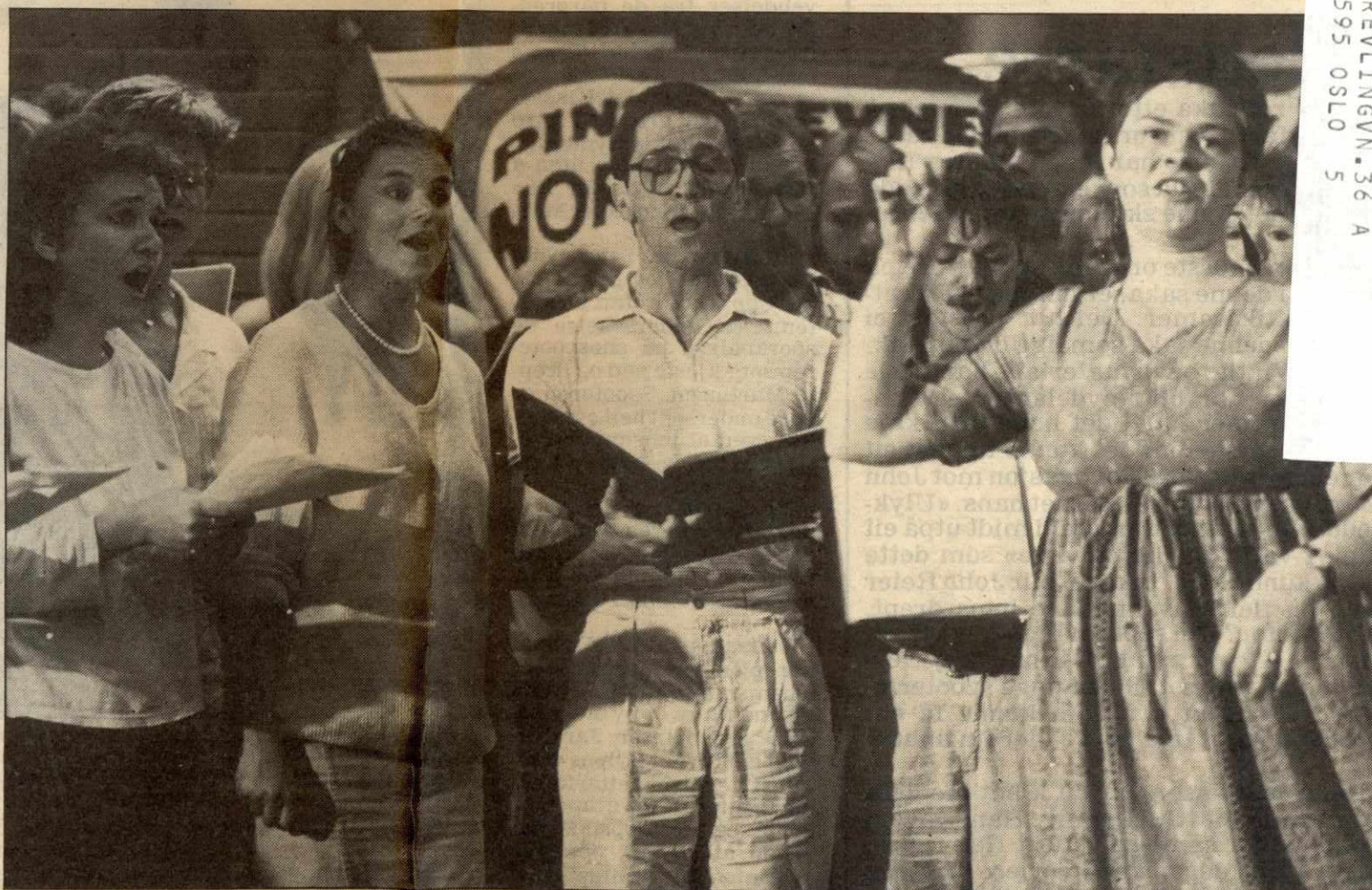
Spennende rød-toner

Det er fremdeles liv i de røde kor. Mer liv og mer farge enn Klassekampens utsendte noen gang har opplevd fra det hold. 90 korsangere, fra Tromsø, Kristiansund, Trondheim, Bergen og Oslo, var denne pinsehelga i Oslo, i Sagene samfunnshus. Denne gang uten røde skjerf og bare ett kor med ordet «rød» som en del av navnet. Det trenger ikke være mindre rødt enn tidligere av den grunn. Vi hadde nær sagt: Tvert om.

SIDE 6

Lyderhorn fremfører «Vær utålmodig menneske» (Inger Hagerup) og viser til fulle hvilken dynamikk det ligger i sangen når en våger å ta i bruk noen av de mange virkemidler et kor har til disposisjon.

FOTO: VICTOR DIMOLA



PREVILINGVN-36 A
0595 OSLO 5

Der sanningane er mange

Etter den skummande kulturkonferansen i november held det på å utkrystallisere seg ulike posisjonar. Hos Jan Myrdal har ein festa seg ved kritikken hans av forstatleggjering av kunstnarorganisasjonar og kunstnarar vurdert ut frå svenske høve. Morten Falcks ærend er å sjå kunsten som klassebundi, å ta kunsten som informasjon og som propaganda for klassestandpunktet. Torvald Steen og fleire har peika på det progressive miljøet i fagrørsla og sett det som utgangspunkt for nye kulturoffensiv. Elizabeth Haarr har reagert mot moralisering overfor kunstnarar; ho meiner kvinnerørsla, kjempande kvinner, kan vere inspirasjon for det nye. Biletkunstnarar i AKP-Oslo skriv (KK 6/12) om dei viktigaste krava kunstnarane har til staten og etterlyser vilkårlaus støtte.

★ Av HELGE RYKKJA

Alt dette er bra, men uttaltrekkeleg. For det første har alle deltakerane (det er fleire enn de nemnde) gode poeng; og det ville vere heilt uriktig av debattantane vidare å late som om ikkje det var tilfelle og sant. For det andre fins det berre ein måte å gå lenger på. Finn ut korleis dei ulike sanningane, postane, står i høve til kvarandre. Vi snakkar om sanningane.

Dette skal eg ta omsyn til i det følgjande dømet frå ein arena som har vori lite omtalt hittil. (Men O, heilage nådige trykkfeilsdjevle, ta ikkje nynorsken frå meg. Ta heller riksmålet).

Arbeidarrørsla og musikken

I Klassekampen 7/12 har Inga Næss eit oppslag om arbeidarrørsla og musikken. Ho intervjuar leiaren for Raudt Kor i Trondheim, Jon Egil Brekke, som slår fast at musikken skulle vere samlingssymbol for rørsla og bere fram viktige sider av politikken rørsla sto for. Arbeidarsongtradisjonane var meir litterære enn musikalske.

Brorparten av intervjuet med Jon Egil Brekke dreier seg rimelegvis om korsongen. Brekke tar opp ein klage som han har kommi med før, om at det største problemet for dei raude kora er å finne tekstar som eignar seg. Både når det gjeld tema, form og rytme. Han siterer ei spissformulering eg gav han på ein kulturleir om at det ikkje var tekstar, men komponistar, det sto på. Vi må ta opp denne disputten, fordi han illustrerer nye posisjonar i det pågåande kulturoppgjøret.

Eg synes det er riktig at korsongen blir trukki inn igjen og gledelig at «dei



Amatørkorsongen blømar, skriv Helge Rykkja. Her Oslo fjorden sangforening.

FOTO: ARNE JORAMO

■ Amatørkorsongen blømar, skriv Helge Rykkja i denne kronikken. Men har dei tilgang på nytt repertoar? Eg vil rå komponistane til å sjå nøye på den nyaste versdiktinga og gå inn i nærare samarbeid om kommande korverk.

KK

KRONIKKEN

gamle progressive» (KK 7/12) har gjenoppdaga eit raudt kor. Jon Egil Brekke er ein dyktig vitskapsmann og ein viktig kunstnar. Har han rett i domen sin over norsk lyrikk? Han underkjenner dugleiken til norsk lyrikk.

Generasjonsskifte

Det skjer eit generasjonsskifte i norsk amatørkorsong ute i «bushen». Det veks fram mange store nye kor, visekor. Trettiåringane er frempå. Dei startar opp utan den tradisjonelle organisatoriske tilknyttinga. Kvinner er godt med. Derimot slit dei etablerte eldre kora med rekruttering; får ikkje med unge friske stemmer. Det er rytmen som skil dei eldre og dei nye kora.

Bløminga dei siste få åra har lite å gjøre med dei raude kora som oppsto under EEC-kampen. Likevel vil det nye sikkert påverke progressiv korsong ein god del, og kanskje føre til beterte tider for dei raude kora. Det står på det som Jon Egil Brekke snakkar om: tilgangen på nytt korrepertoar.

Eit viseforråd

Problemet for all amatørkorsong er mangelen på kornotar. Dei populære visene er skrivi og komponerte. Dei er der som ein sterk tradisjon inne i kroppen og hovudet på generasjonen. Men det er akkurat så lite som skal til, som habile amatørar i kusnten å arrangere for kor. Ein verkkelig komponist er nesten ikkje til å tenke på. I mange høve vil kordirigertane trå til med egne arrangement, for å unngå den gjengse Bellmann og det sedvanlige barbershop. Årsaka til alt dette skal eg

ikkje ta opp. Berre gjøre synsmåten gjeldande på dei raude kora og arbeidarkorsongen i det heile.

For også når det gjeld dei uttalte progressive visene, er det berre ein brøkdelen som er forsøkt arrangert fleirstemmig og skrivi ut for kor. Raudt Kor i Trondheim har heile «Heimevernsmusikken» til Rotmo rett utafør døra. Kor mye av stoffet til Heimevernslaget (avslutta og gitt ut i bokform 1980) er prøvd?

Rotmo har ofte mange vers i visene. Men ta svenske Bengt Sändh med viser med alt frå 15 sekundes lengde og oppover. Kan ikkje eit kornummer vere på 15 sekund?

Samarbeid

Sjølsgagt er det spørsmål om kunstnerisk samklang, slektskap. Korleiaren er også kunstnar. Meiner Jon Egil Brekke ein særskilt type tekstar, må du tingje dei, gjøre avtale med ein forfatter, eller lyse ut ein tekstkonkurrans.

Eit nyare visekor i Notodden har prøvd seg på noen av tekstane i den siste versboka mi, med energiske medlodiar og rytmar som resultat. Det er klart at når komponisten i koret spør når det kjem fleire vers, så får spørsmålet i eit slikt tilfelle større vekt.

Proletarsong

Eg veit ikkje kor grundig nettopp Jon Egil Brekke har leita i dei siste tekstsamlingane. Men Margaret Skjelbreds debut-bok i fjor må vere ei gullgruve. Ho skriv proletarsong så god som noen. Med eit moderne menneskesyn, med originale ekte naturbilde og tyngde i den uanstrengte verslaginga. Dette hos henne

svarer til dei tre tinga Brekke krev: tema (= menneskesynet), form (= naturbilde) og rytme (= bundne vers).

Mange dikt i boka har eit par strofer; skulle vere ideelt for korsong. Her er eitt av dikta, «Sommær», som inneheld alt eg har nemt hittil. Linærle er bilde på dei kvikke, stolte kvinnene:

Det er så vidunderlig

*det sitter en mygg på mi tå.
Ser ut som den sitter og
tenker
på hva den ska ta seg te nå.
Den stikker vel ikke?
For stikker'n så sk'n få
kjenne,
Jeg klasker'n flat som en
mygg
og gir'n bort te ei linærle
som vippær omkring bak
min rygg.*

*Ho får'n for det ho er vakker
og liker sånt godteri.
Dessuten kan ho vel trenge
litt mat te sitt småtteri.
Det er fleire i reiret.
Ho ser ut som om ho ikke
kjenner te sånt besvær,
men meg lurær inga linærle,
ho er som vi andre er.*

Dikta til Margaret Skjelbred ville vere fine å synge på for eksempel årsmøte i bedriftsklubbar og institusjonsklubbar. Eller er ikkje proletarsongar godt nok?

Rytmen

Det er fleire lyrikarar som skriv vers og rår over vers- og visekunsten no enn på 70-talet. Men ein må leite litt i bøkene. Eg vil rå komponistane til å sjå nøye på den nyaste versdiktinga og gå inn i nærare samarbeid om kommande korverk. Ein må heller ikkje forsmå den knappe kvadliknande stilen i dei frie rytmane. Politiske diktarar som Ailo Gaup og andre kan det settast tone til.

Å forsmå og underkjenne denne kusnten vil vere ei slik moralisering som Elizabeth Haarr átvarer mot. Å ta han med seg til det politiske miljøet i arbeidarklassen vil vere å følgje opp dei friskaste ideane på kulturkonferansen.

Det svinger i Trondheim



Fra prøvene på Samba Candverra.

FOTO: KLASSEKAMPEN, TRONDHEIM

Rødt Kor viser for tida collagen «Samba Candverra» på intims scenen (Knaus) i Studenter-samfundet i Trondheim. Etter å ha overvært forestillinga 18. mai er det bare å ile til – dette må dere se!

At Rødt Kor i Trondheim tidvis var verdt å høre på, er så sin sak, men denne gangen må de sees. Koret har satsa dristig på en collage der det meste av både tekst og musikk er nyskrevet, stort sett av korets egne folk. Halvparten av numrene er rene verbalnummer, små bilder (enten i form av sketsjer eller korte monologer) på innvandrerens problemer i Norge i dag, av og til sammenligna med norske innvandreres situasjon i USA rundt århundreskiftet. Spennvidden er stor, og nordmenns forhold til innvandrere blir belyst i alt fra små humoristiske tan-

kevekkere som «Oldeonkellen» til dystre påminnelser om nynazisme i «Norge for nordmenn». Virkningen av den siste var for undertegnede så voldsom at løsningen ble litt for enkel og kom litt vel fort. Som om ikke dette er nok, at man «spiller teater» mellom sangene, har man også lagt inn bevegelse/dans i flere av sangnumrene, og selv om sambatakten ikke satt like godt hos alle i koret, er det godt å se at noen våger å gå nye veier for å skape litt liv over korsangen. Og underveis i forestillinga løsner det også. Den ironiske visa «Hele Norge er et smil» svinger faretruende, og når dirigenten trår til som solist i «Sjåvinistenes parademarsj» er spille sang-gleden på topp. Halve koret backer han opp og miniballetten formelig stråler i bakgrunnen. Dirigenten, Jon Egil Brekke, har komponert det meste av den nye musikken, og her er faktisk en del uhyre

krevende partier, med afro-inspirert 6/8-takt, som man stort sett kommer godt fra. Orkesteret, Gisle Jonsson (piano), Kjell Hassel (bass) og Roy Mortensvik (trommer) skal ha sin del av æren for at det svinger, i tillegg trakterer kormedlemmer fløyter, gitar og diverse rytmeinstrumenter. Koret låter godt, sjøl om det er noe underbemanna på herrestemmer, og solistene kommer også godt fra det. «Soldier Blue», Buffy Sainte-Maries klassiker var også med, og solisten gjorde det «gjenhøret» til en nytelse.

Så til alle dere som etterlyser nye ting på korfronten, og spesielt dere som sang med de røde kora på 70-tallet, men senere har vendt dem ryggen –: Det skjer noe nå, la ikke anledninga gå fra dere, opplev Rødt Kor på nytt, som nyskapere.

ART'HE

Solidaritet med Solidaritet

— Man blir begeistret når så mange kunstnere demonstrerer sitt politiske engasjement, sier Anna Jastrzebska.

Hun er opprømt og glad over velviljen hun og komiteen Solidaritet Norge—Polen har møtt under planleggingen av kveldens konsert for Polen, og ber oss sitere den polske gullpalme-vinneren i Cannes i år, regissøren Andrzej Wajda: — Det er vår plikt å dokumentere i vår kunstneriske virksomhet det som nå skjer i Polen.

Og det vil ettertrykkelig bli gjort, i toner, i ord og gjennom dans, på konserten som skal gå av stabelen i Universitetets gamle festsal på Karl Johan kl. 19 i kveld. Selv har Anna Jastrzebska, som kom fra Polen for fem år siden og studer-

er komposisjon ved Musikkhøyskolen, satt melodi til, og arrangert Geirr Lystrups dikt «Nå skinner sol i Polen». Hun står også for musikken i den eksperimentelle ballett/musikk-collagen Creation Mobile som Kjersti Engebretsen har koreografert og skal oppføre sammen med sju dansere.

På programmet ellers står Alex, gruppa Tamma (tidligere E'Olen), Geirr Lystrup, Egil Kapstad Kvartett og koret Oslo Ø, hvis dirigent Eivind Reiersen har arrangert den polske folkevisen «Gubben fra Gdansk».

Billetter kr. 40 selges ved inngangen fra kl. 18, og inntekten går til Solidaritet.

A.A.

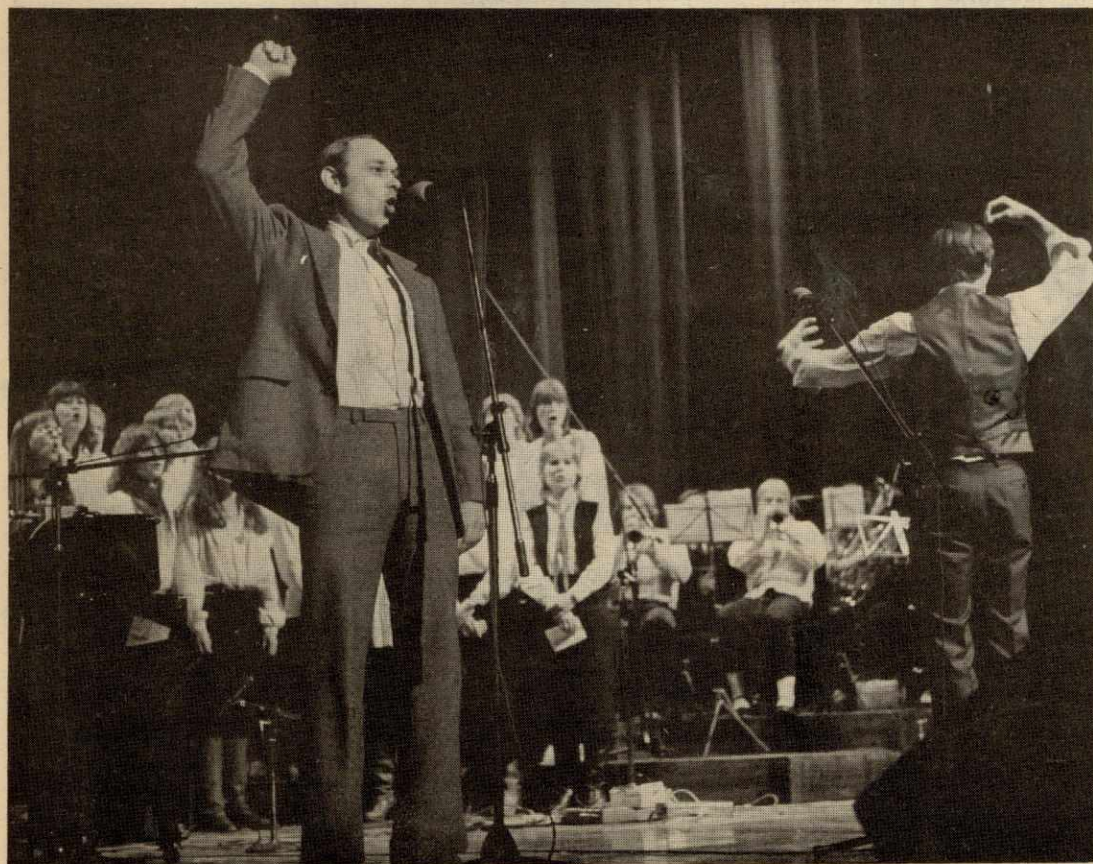


Landsmøtet åpnet med kulturinnslag av Rødt Kor (bildet) og prolog av forfatteren Toril Brekke.



FOTO: LEIF GABRIELSEN

- Vi løfter i lag...



Et av de store høydepunkter for mange ble Sigve Bøes og Oslo Ø's framføring av «Lovsang» (tekst: Edvard Hoem, melodi: Sigurd Haugen).

Et (nesten) fullsatt Konserthus brøler som besatt:

– Vi løfter i lag – ett hull pr. dag!

Frode Rasmussen gjennomfører sitt lynkurs i stramming av livrem, og et feststemt fetstmøte følger lojalt opp alle appeller, så Rolf Presthus ville fått hikke av fryd.

Det er som kjent AKP(m-l) som har de beste kulturkreftene, og det fikk møtelyden på 10-årsfesten i Oslo fredag erfare. Vi runder av vår 10-årsfeiring med et tilbakeblikk på kulturprogrammet, til glede for de som var til stede og ergrelse for alle de andre.



Frode Rasmussen var utsent fra Finansministeren for å løse publikum å stramme livreima

Til høyre: Sverre Kjelsberg kom med s band og spilte både nytt og gammelt. De gamle teatersanger fra Hålogaland Teater ble kvadens clou for de fleste.